

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Kaakkois-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asetuksesta.

Esitetyt kattavampi arviointi ja tarkentavat toimenpiteet ovat sinänsä kannatettavia, mutta on epävarmaa, että niitä voidaan toteuttaa ilman lisäresursseja ja lyhyen aikavälin talousvaikutuksia (kustannusten kasvu). Toisaalta, mikäli tavoitellussa kotoutumisen tehostamisessa onnistutaan, voidaan sillä odottaa olevan myönteisiä talousvaikutuksia pidemmällä aikavälillä.

Asetuksen luonnoksessa on riittävällä tarkkuudella kuvattu osaamisen ja kotoutumisen palvelujen tarpeen sisältö. Kotoutumisen tehostuminen ja oikea-aikaisten toimenpiteiden ja palvelujen saavutettavuus, ovat eri tavoin maahan tulleiden etu. On eri väestöryhmien suhteiden huomioimista, että kotoutumista edistävät palvelut, jotka perustuvat paljolti osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, auttavat yksilöitä integroitumaan osaksi yhteiskuntaa mahdollisimman nopeasti. Vähimmäisvaatimusten kuvaus osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä on tarkasti kuvattu.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Kaakkois-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asetuksesta.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen mielestä valtioneuvoston asetuksessa mainitut monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöt ovat kattavia ja kannatettavia. Palvelun vähimmäiskesto 70 tuntia on käsiteltävien teemojen laajuuden kannalta perusteltua, mutta ei ota huomioon sitä, että osalle

asiakkaista koko monikielisen yhteiskuntaorientaation sisältö ei välttämättä ole henkilön yksilöllisen tilanteen ja taustan huomioiden tarpeellista tai asianmukaista.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää välttämättömänä, että palvelun järjestämisen tueksi tuotetaan muistioluonnoksessa mainittu valtakunnallisesti tasalaatuinen ja yhtenäinen monikielinen oppimateriaali, joka olisi saatavilla sekä sähköisessä että tulostettavassa muodossa ja jota päivitetään tarvittaessa. Yhteinen oppimateriaali on edellytys palvelun laadukkaalle ja kestäväälle toteutukselle.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää mahdollisuutta järjestää monikielinen yhteiskuntaorientaatio hybriditoteutuksena tai itsenäisenä opiskeluna resurssitehokkaana ja järkevänä.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että asetuksessa on maininta siitä, että palvelua voidaan toteuttaa asiakkaan oman äidinkielen lisäksi hänen hyvin osaamallaan kielellä, sillä tämä on palvelun järjestämiseen tarvittavien resurssien kannalta olennaista. Esimerkiksi selkoenglanniksi toteutetulla monikielisellä yhteiskuntaorientaatiolla pystytään todennäköisesti tavoittamaan merkittävä määrä asiakkaita. Kuntien ja työllisyysalueiden kannalta palvelun järjestämisen haasteeksi muodostuu erityisesti palvelun ohjaajien/opettajien/tulkkien saatavuus harvinaisten kielten kohdalla. Kaakkois-Suomessa työvoimapalveluiden maahan muuttaneista asiakkaista noin 90 % on venäjän ja ukrainakielisiä asiakkaita. Näiden kielten ulkopuolelle jäävien pienten kieliryhmien kohdalla yliaalueellinen yhteistyö ei ole tae siitä, että palvelua pystyttäisiin tarjoamaan kaikille sitä tarvitseville kohtuullisella kustannuksella tai oikea-aikaisesti. Jäljelle jäävä vaihtoehto itsenäisestä opiskelusta ei myöskään välttämättä ole näissä tapauksissa asiakkaan tarpeiden mukaista. Usein harvinaisia kieliä puhuvat asiakkaat ovat erityisen heikossa asemassa siten, että heidän joukossaan on paljon luku- ja kirjoitustaidottomia eikä heillä välttämättä ole aikaisempaa koulutustaustaa. Näiden asiakkaiden kohdalla monikielisen yhteiskuntaorientaation saaminen on ensiarvoisen tärkeää, mutta käytännössä resurssien osalta suuri panostus. Harvinaisen kielen kohdalla asiakkaalle tulisi varata sekä omakielinen tulkki että työntekijä, joka pystyy käymään monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöt hänen kanssaan läpi.

Muistioluonnoksen mukaan monikielisen yhteiskuntaorientaation monikielisyys ei viittaa useiden kielten samanaikaiseen käyttöön opetustilanteissa, vaan tavoitteena on aina tarjota yhteiskuntaorientaatio kunkin opiskelijaryhmän yhteisellä, hyvin hallitsemalla kielellä. Etelä-Karjalassa monikielisiä yhteiskuntaluentoja on kuitenkin toteutettu tähän mennessä näin hyvillä kokemuksilla. Käytännössä yhteisiä infotilaisuuksia on järjestetty siten, että samaan tilaan on koottu eri kieliryhmistä koostuvia pienryhmiä, joille on varattu omat tulkit. Tarvittaessa pienryhmiä on jaettu eri puolille tilaa tai erillisiin huoneisiin luentojen jälkeen. Tällainen toteutusmahdollisuus on yksi keino helpottaa palvelun tuottamiseen käytettäviä resursseja erityisesti silloin kun ryhmäkoot jäävät pieniksi ja/tai ryhmässä on mukana yksittäisiä asiakkaita, jotka tarvitsevat oman tulkkauksen harvinaisen kielen vuoksi.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

-

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Kaakkois-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asetuksesta.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen mielestä valtioneuvoston asetuksessa valtakunnalliseen kotoutumisen tietovarantoon tallennettavista tiedoista sisällöt ovat kattavia ja kannatettavia.

On tärkeää, että saadaan valtakunnallinen tietovaranto kotoutujista ja lisäksi ohjaus- ja neuvontapalveluja käyttävistä asiakkaista. Näin saadaan dataa palvelujen käytöstä ja oikea-aikaisuudesta. Jos ELY-keskuksilla on oikeudet tietovarantojen käyttöön, saadaan sieltä ajantasaista tietoa eri tavoin maahan muuttaneista henkilöistä ja heidän kotoutumisen edistymisestään. Tiedolla voidaan kohdentaa eri toimenpiteitä esimerkiksi työnantajille suunnattuihin valmennuksiin ja ennakoida muita tarvittavia palveluja ja hyvien väestösuhteiden edistämisen toimenpiteitä alueilla.

Valtakunnallinen tietovaranto kotoutujista helpottaa tilannekuvien muodostamista myös ELY-keskuksen sidosryhmäyhteistyötä varten ja tiedon tuottamista valtakunnallista tiedolla johtamista varten.

Muut huomiot

-

Karreinen Outi
Kaakkois-Suomen ELY